

Edito

Blauwe grond

Jef Peeters

Kyotonormen, mestproblematiek en kwetsbare gebieden, de realisatie van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en de afbakening van nieuwe natuurgebieden, het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en de vraag naar meer industrieterrinen en bouwgronden... het zijn maar enkele van de ecologische dossiers die vandaag in de aandacht zitten. Het is meer dan toevallig dat groenen en liberalen elkaar rond dergelijke thema's in de haren zitten. Het is gemakkelijk de zorg voor natuur en leefmilieu in de mond te nemen. Maar wanneer puntje bij paaltje komt wordt duidelijk dat de liberale ideologie haaks staat op de bekommernissen van een echte ecologische politiek. Een liberaal vertrekt al te eenzijdig vanuit het primaat van het individu en zijn keuzevrijheid. Elke burger moet voor zichzelf kunnen uitmaken wat voor hem een goed leven is, en hij mag zijn leven daarnaar inrichten. Er zijn natuurlijk grenzen aan wat kan. Zo moeten de vrijheid, de veiligheid en de goederen van anderen gerespecteerd worden. Maar door te vertrekken van de individuele keuzevrijheid valt uit het blikveld dat een goed leven in belangrijke mate gebaseerd is op collectieve goederen. Ecologische waarden, zoals biodiversiteit, open ruimte en zuiver drinkwater, behoren daartoe.

Velen zullen het wellicht betreuren dat we in een eindige wereld leven, maar het wordt pas gevaarlijk wanneer die eindigheid niet wordt meegenomen in de uitgangspunten van een maatschappelijke ideologie. Eindigheid houdt allereerst in dat wanneer sommigen overmatig nemen van wat collectief gegeven is, anderen met minder tevreden moeten zijn - denk bijvoorbeeld aan energie- en grondstoffenverbruik. Maar het betekent ook dat de individuele keuzen van mensen het goede leven of welzijn van anderen kunnen hinderen en zelfs onmogelijk maken, wanneer door die keuzen collectieve goederen worden aangetast of vernietigd. Daarom zijn milieuproblemen sociale problemen bij uitstek. De maatschappelijk sterkeren hebben immers meer handelingsmogelijkheden. Zo tast de automobilist de veiligheid aan van de zwakke weggebruiker, en via de vervuiling van de lucht het welzijn van de astmalijder. Hetzelfde geldt voor het beslag op de open ruimte, en daarmee op de natuurlijke draagkracht en de biodiversiteit. Het gaat daarbij niet alleen om het goede leven van de natuurliefhebber, maar om de ontspanningsmogelijkheden, het welzijn en de gezondheid van Jan Modaal. Vooral de minvermogenden zullen nooit in staat zijn zich een privé-parkje met vrijstaande woning te verschaffen. Patrick Dewael draait dus de zaken om wanneer hij om 'sociale' redenen de woonuitbreidingsgebieden op het platteland voor bebouwing wil vrijgeven. De privé-toeëigening van een lapje natuur door meer mensen - maar lang niet allemaal! - wordt socialer geacht dan het vrijwaren van open ruimte als een collectief goed ten bate van allen. Dewael spreekt natuurlijk naar het hart van de Vlaming (kiezer!) die droomt van een eigen huis(je) met tuin in een suburbane verkaveling. Maar daarmee zaagt hij verder de tak af waarop die droom steunt: open ruimte en natuur gaan alsmaar verder weg liggen en komen pas door nog meer autokilometers in het bereik.

Het ligt voor een liberaal natuurlijk moeilijk om aan de mensen te zeggen dat hun keuzevrijheid contraproductief werkt voor de gemeenschap; uit te leggen dat in het zo dicht bevolkte kleine Vlaanderen verdergaan met suburbane verkavelingen toch niet zo een goed idee is. Het zou wel eerlijker zijn. Er is immers een alternatief: stadsinbreiding met zorg voor groen, grote parkzones en stadsbossen. En laat mijnheer Gabriëls een gelijkaardige boodschap brengen aan de industrie: inbreiden van bedrijfsterreinen, en vooral saneren en hergebruiken van verlaten sites.

Wat dan dat 'sociale' betreft: probeer via een stevig grondbeleid greep te krijgen op de prijs, en maak werk van de beloofde sociale woningen. Dat een sociaal beleid om een sterke overheid vraagt steekt de liberaal echter in zijn economische flank, zijn haast blind geloof in de 'zegeningen' van de vrije markt. Patrick Dewael debiteert nog graag Adam Smith in onversneden vorm: het eigenbelang van de ondernemer "is de basis van onze welvaart en dat moet zo blijven" (*De Morgen* 13 mei). Gooi dus die gronden maar op de markt en de magie van de 'onzichtbare hand' doet wel de rest. Wie wordt daar echt beter van? Juist, de speculant! Economische activiteit en winst worden al te snel en zonder nuancering 'welvaart' genoemd. De discussie over betere maatstaven is al langer dan vandaag gaande en ook de band tussen 'welvaart' en 'welzijn' is al lang niet meer vanzelfsprekend. Onder meer worden collectieve goederen niet in stand gehouden door de 'on-

zichtbare hand' van de vrije markt. Er waart een donkerblauw spook door Vlaanderen. Groenen let op uw zaak!